

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 15 (58)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 15 (58). — Рівне: РДГУ, 2017. — 218 с.

Збірник наукових праць містить статті з компетентнісного підходу в загальній та вищій освіті, оптимізації процесу навчання української та іноземних мов, лінгводидактики, використання інноваційних освітніх технологій у дошкільних, загальноосвітніх і вищих навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів та вчителів, викладачів та студентів вищих навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 30.03.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

ISBN 966 — 7281 — 10 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

5. Tandlichova Eva. Looking at some innovative methods in the light of the new conception of foreign language teaching at primary schools / Eva Tandlichova // In International Conference – ELT in Primary Education. – Bratislava, 2008. – P.10-14.

Л.В. ГОДУНКО. ВВЕДЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИИ В РАМКАХ НОВОЙ КОНЦЕПЦИИ ПРЕПОДАВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В НАЧАЛЬНЫХ ШКОЛАХ СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Резюме. В статье проанализировано содержание Новой Концепции преподавания иностранных языков в начальных школах Словацкой Республики. Рассмотрены инновационные подходы в реформировании содержания иноязычного образования. Акцентируется внимание на личностно ориентированном обучении иностранным языкам. Доказана высокая эффективность содержательного интегрированного изучения языка и использование информационно-коммуникационных технологий в развитии обучения чтению и письму, а также метода драмы в преподавании иностранных языков. Выделены стили и стратегии обучения иностранным языкам в начальной школе для мотивации изучения иностранных языков на протяжении непрерывного образования.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, личностно ориентированное обучение, содержательное интегрированное изучение языка, учебные стили, методы преподавания иностранных языков.

L.V. HODUNKO. THE INTRODUCTION OF INNOVATIVE METHODS IN THE NEW CONCEPTION OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES AT PRIMARY SCHOOLS OF THE SLOVAK REPUBLIC

The summary. The article analyzes the implication of foreign language teaching at primary schools of the Slovak Republic. The innovative approach to the reforming of the content of foreign language education is described. The attention is paid to the student-centred teaching of foreign languages. It was proved the high efficiency of integrated semantic language learning and the use of information and communication technologies in the development of teaching reading and writing, and drama method in teaching foreign languages. The styles of learning foreign languages at primary school are pointed out for the motivation for learning foreign languages during life-long education.

Key words: communicative competence, student-centred teaching, content and language integrated learning, learning styles, methods of teaching foreign languages.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. О.В. Безкорвайна.

Одержано редакцією 02.03.2017 р.

УДК: 37. 015. 311

А.С. ПАВЛЕНКО

**ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ
ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ СПІЛКУВАННЯ**

Резюме. У статті розглянуто складні взаємодії в соціумі між дітьми, сім'ями, суспільством, що впливають на формування характеру та розвивають вроджені на біологічному рівні „запрограмованості” якості на пошук змісту життя при спілкуванні та у взаємовідносинах з іншими людьми. Автором запропоновано та обґрунтовано твердження, що особистість не може стати собою, не будучи органічно вбудованою в суспільство, соціальні інститути, спілкування, соціум.

Доводиться, що всі діти потребують спілкування в авторитетних соціумах, призначених передати їм певну модель моральної поведінки, котра виховує потребу один в одному, формує почуття перебування у безпеці при співжитті та взаємодії з різними особистостями динамічного суспільства.

Ключові слова: соціум, соціальні інститути, „запрограмоване спілкування”, модель соціальної поведінки, рольова поведінка, жага спілкування, соціальні взаємодії, самовираження, самовдоволення, сумісність, психологічний обмін, комунікація, семантично значуща інформація.

Постановка проблеми. В сучасному світі розвитку технологій, інформатизації та комп'ютеризації поняття спілкування, як безпосереднього контакту людини з людиною відійшло від основного значення як для людей, так і для суспільства в цілому, що негативно впливає на формування та становлення особистості в соціумі.

Враховуючи дослідження та спостереження відомих дослідників зарубіжжя Г. Мюррея, Дж. Льюїса, М. Аргайла, Дж. Брунера, Ж. Піаже та вітчизняних вчених О.В. Запорожця, Г.М. Андреевої, Б.Г. Ананьева, Д.Б. Ельконіна, Л.С. Виготського, О.О. Бодальова, ми прийшли до висновку, що дитина постійно потребує спілкування з дорослими. Це свідчить про те, що потреба у спілкуванні є природна та необхідна, з часом та віком вона визначає і формує поведінку, ставлення до людських цінностей.

Спілкування настільки соціальне, бо воно забезпечує зв'язок з безпосереднім соціальним оточенням (садочок, школа, лікарня, транспорт, магазин та інші соціальні інститути), потреба в ньому є тим вихідним пунктом, що пов'язує людину з оточуючими її людьми, забезпечує її розвиток як особистості.

Глибше розглядаючи проблему, бачимо, що без правильно організованого спілкування страждають не тільки психічний і соціальний розвиток дитини, а й фізичний. Людину спонукає до спілкування необхідність пізнати

щось нове, бажання одержати оцінку своїх дій та вчинків, прагнення завоювати симпатію, повагу, авторитет у інших людей тощо.

Аналіз основних досліджень. Необхідність спілкування для становлення повноцінної особистості довели в своїх дослідженнях Д.Б. Ельконін та Л.С. Виготський. Зокрема, Д.Б. Ельконін встановив, що при появі дорослої людини перш за все в дитини з'являється потреба в спілкуванні, тоді як у дорослого з'являється потреба в догляді за дитиною. У цьому комплексі виявляється позитивне емоційне ставлення дитини до дорослого, як явне задоволення від спілкування з дорослим.

Л.С. Виготський відмічає: „Людське немовля з самого початку є істотою соціальною”. Це зумовлено тим, що дитина, з'явившись на світ у суспільстві, одразу потрапляє до системи соціальних зв'язків, норм і цінностей. Отже, під соціальністю дитини розуміємо, що вона може задовольнити свої перші органічні потреби тільки соціальним шляхом, через іншу людину – матір, тобто є необхідність і потреба у спілкуванні як формі взаємодії дитини з дорослими людьми.

Ще далі в своїх дослідженнях та працях пішли вчені О.О. Бодальов та Дж. Брунер. Вони довели що спілкування є складовою сприймання та розпізнавання інформації. Відображаючи та інтерпретуючи зовнішність і поведінку людини, оцінюючи можливості один одного, діти обирають ту інформацію, що має для них певний сенс, що впливає на зміну їх поведінки. Тобто спілкування виступає, як спосіб виокремлення „семантично значущої інформації” для передачі традицій людської культури. [2; 3]

Ряд педагогів в своїх працях (Б.Г. Ананьев „Человек как предмет познания” [1]; О.В. Запорожець „Избранные психологические труды”, Том 1: „Психологическое развитие ребенка”), обґрунтували, що спілкування завжди передбачає певний вплив на інших людей, зміну їх поведінки та діяльності. Реальний психологічний контакт, що виникає під час спілкування з дітьми забезпечує та формує в них позитивну мотивацію навчання, створює обстановку колективного пізнавального пошуку, формує міжособистісні відносини. Під час спілкування, в процесі якого відбувається обмін не тільки знаннями, але й особистісними мислеформами, створюється ситуація, яка стимулює самоосвіту і самовиховання особистості, штовхає її вдосконалюватись, завойовувати авторитет, повагу, бути необхідною в колективі та значущою в соціумі.

Метою статті є розкрити спілкування як необхідну складову для становлення та самоствердження особистості в соціумі та вплив соціальних інститутів спілкування на передачу інформації, культурної спадщини наступним поколінням.

Виклад основного матеріалу. Обґрунтовуючи спілкування як чинник без якого неможливе становлення особистості в соціумі згадаємо початок створення світу: „Бог створив людину, поселив її в рай... та спілкувався з нею”. Беручи до уваги ідеалістичну, релігійну точку зору розвитку людства, ми – люди, запрограмовані на спілкування ще самим Богом, а розглядаючи з матеріалістичної точки зору створення світу та становлення людини розумної за Ч. Дарвіном („Походження видів шляхом відбору”) – без мови та спілкування людина залишається „... дикарем, моральне чувство возникает из социальных инстинктов”. Отже бачимо, що спілкування є головним чинником у становленні особистості, яка сама визначає своє „Я”, свою значущу роль в соціумі, усвідомлює себе у визначенні своїх дій та вчинків, у прагненні завойовувати новизну, авторитет, симпатію, бути потрібною даному соціуму та суспільству взагалі.

Американські філософи та дослідники Дж. Льюїс та М. Аргайл зазначали, що особистість, котра розвивається, постійно розширює коло свого спілкування з іншими людьми: від сім'ї до встановлення зв'язків зі свого двору, своєї місцевості, а через нього з більш широкими верствами всередині суспільства, і, врешті-решт, шляхом широкого спілкування з членами людської раси – зв'язки за межами свого суспільства – до спілкування з цілим людством. [2]

З психологічної точки зору доведено, що дитина стає особистістю в процесі безпосереднього спілкування з батьками, членами сім'ї, ровесниками і т.д. Звідси бачимо, що особистість характеризується не тільки практичною, пізнавальною активністю, а головним і необхідним чинником в її розвитку виступає комунікативність особистості у спілкуванні з іншими людьми. Спілкування допомагає дитині складати повніше уявлення про індивідуальні якості людей, уяву про себе, як особистість, засвоїти певні моральні норми суспільства, поводити себе як дорослі члени суспільства. [4; 5; 6; 8]

В Дартмутському медичному інституті (США) провели практичні дослідження „Чи є потреба в наш час, час високих технологій. спілкуватись один з одним?”. Дослідивши взаємозв'язок між розвитком людини і рівнем її спілкування було доведено, що всі діти потребують спілкування з дорослими людьми для передачі їм певної моделі моральної поведінки. Визначено, що вони ніби „запрограмовані” на спілкування та любов з батьками, близькими людьми і соціальними інститутами, що дають дитині моральні і духовні настанови, де вона стає психічно стабільна, менш здатна до психічних розладів в підлітковому віці. [9]

Створення активних зв'язків спілкування є одночасно і виокремленням особистості. Дитина-підліток постає як активна особистість тією мірою, якою вона відокремлює себе з навколишнього світу, усвідомлює свої взаємини з іншими людьми і активно взаємодіє з ними, перетворюючи суспільство, природу і саму себе. Ми не можемо стати самим собою, не будучи вбудовані в суспільство. Людина потребує одна одну, бо лише тоді ми почуваємося у безпеці, коли живемо у взаємодії з різними особистостями, коли вчимося допомагати ближньому, формуємо свою поведінку, моральні якості по відношенню до оточуючих нас людей.

Отже, бачимо, що спілкування значною мірою визначає спрямованість соціальної активності кожної особистості в конкретному колективі. Чим більша задоволеність особистості ролями, які вона виконує в

колективі, тим вищою є її активність у спілкуванні з іншими людьми.

У процесі соціальної діяльності люди не тільки виконують різні дії, а й отримують певну інформацію, як важливу, так і менш значущу в їх житті. Науковцями було введено поняття „семантично значуща інформація” – це та кількість інформації, яка дана не на „вході”, а на її „виході”, тобто та, яка „спрацьовує”, причому на „вході” її завжди більше, ніж на „виході”. Тобто комунікація в процесі людського спілкування, як впливає на особистість, так і змінює її поведінку, збагачує зміст підсвідомого та свідомого сприйняття, що допомагає розкрити повністю змістовий бік інформації.

Взаємодія під час обміну інформацією полягає насамперед в пізнавальному і афективно-оцінюючому характері передачі цієї інформації, наданні їй виховного впливу, організації взаємин за допомогою всіх комунікативних засобів.

І найголовнішим, що доводять О. Леонтьєв і К. Роджерс, засобом передачі інформації залишається мова. Це не тільки найголовніший засіб спілкування, а й основний засіб, що дозволяє прилучити дітей, підлітків до культурної спадщини, навчити їх як способам мислення, так і його змісту. Спілкування за допомогою рідної мови – універсальне, тому що має на меті координацію спільних дій у навчанні, вихованні, формуванні та становленні особистості в соціумі.

Через спілкування, рідну мову, йде трансляція досвіду поколінь, передача комунікативних вмінь, надбань людської культури, різнобічного пізнання навколишньої соціальної дійсності, утворюється емоційно-психологічний простір пізнання самого себе, своїх можливостей і здібностей, тобто розгортається процес соціалізації особистості дитини у контексті культурного надбання. Французький дослідник Анрі П'єрон охарактеризував це так: „Якби на нашій планеті трапилась катастрофа, у результаті якої залишилися б у живих тільки маленькі діти, а все доросле населення загинуло, то хоча людський рід і не припинився б, однак історія людства неминуче була б перервана. Скарби культури продовжували б фізично існувати, але їх не було б кому розкрити для нових поколінь. Машини не діяли б, книги залишалися б непрочитаними, художні твори втратили б свою естетичну функцію. Історія людства повинна була б початися знову”.

Бачимо, що спілкування, мова, діалог ґрунтується на обміні інформації, знань, особистісного змісту, співпраці і співтворчості, стимулює самоосвіту і самовиховання особистості, створює реальний психологічний контакт з дитиною, формує її позитивну мотивацію до навчання, створює обстановку колективного пізнавального пошуку, формує міжособистісні відносини. Завдяки мові, діалогові між людьми долаються соціально-психологічні фактори, що стимулюють розвиток особистості у процесі спілкування, здійснюється соціально-психологічна корекція її розвитку і становлення найважливіших особистісних якостей, розвиток мовлення та мислення.

Висновки. Таким чином, можемо з впевненістю зробити висновок, що спілкування є не тільки основним чинником, що формує якості особистості, утверджує її спрямованість у виборі цілей життя, діяльності, формуванні професійних інтересів, а й сприяє становленню моральної особистості, що визначає свої пріоритети поведінки, вмє оцінювати себе, свої дії, вчинки, формує прагнення завойовувати повагу та симпатію оточуючих людей, вибирати свою соціальну роль в соціумі. Бо спілкування, як довели вчені, є „запрограмованим” від народження самого людства і тільки через процес спілкування передається інформація про здобутки людства, про моральні правила життя, про технічні та технологічні вміння. Мова, діалог, пісня, книжка, дотик, обійми дають людині відчуття що вона потрібна, значима в сім'ї, родині, соціумі, суспільстві. Це і є рушійною силою нашого світу.

Отже, через спілкування людина стає особистістю: через ряд соціальних інститутів, що її оточують, формують, навчають і направляють в певне русло свого становлення, враховуючи етнічне походження, природні задатки, котрі наповнюють змістом її життя, у взаємодії з іншими людьми, що становить ціннісно-нормативну систему суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев. – [3-е изд.]. – М.: Генезис, 2010. – 339 с.
2. Аргайл М. Социальная психология / М. Аргайл. – [2-е изд.]. – СПб: Питер, 2003. – 271 с.
3. Бодалев А.А. Личность и общение / А.А. Бодалев. – М., 1983. – 252 с.
4. Кан-Калин В.А. Учителю о педагогическом общении / В.А. Кан-Калин. – М., 1987 – 190 с.
5. Карпенко Л.А. Категориальный анализ понятий общения и коммуникации / Л.А. Карпенко // Мир психологии. – К., 2006. – №4. – С. 77-85.
6. Корнев М.Н. Социальная психология: підручник / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
7. Лукашевич М.П. Социальная работа в Украине: теоретико-методичні засади / М.П. Лукашевич, І.І. Мигович, І.М. Пінчук. – К., 2001. – 176 с.
8. Моль А. Социодинамика культуры / А. Моль. – М., 1993. – 216 с.
9. Hardwired to Connect: The New Scientific Case for Authoritative Communities. – США, Дартмутський медичний інститут, 2003. – 72 с.

А.С. ПАВЛЕНКО. СОЦИУМ И СОЦИАЛЬНЫЕ ИНСТИТУТЫ ОБЩЕНИЯ – ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ СТАНОВЛЕНИЯ ЛИЧНОСТИ

Резюме. В статье рассмотрены сложные взаимодействия в социуме между детьми, семьями, обществом, которые влияют на формирование характера и развивают врожденные на биологическом уровне

„запрограммованості” качества на поиск смысла жизни при общении и взаимоотношениях с другими людьми. Автором предложено и обосновано утверждение, что личность не может стать собой, не будучи органично встроенной в общество, социальные институты, общение, социум.

Доказується, що всі діти мають потребу в общении в авторитетних соціумах, призначених передати їм певну модель поведінки, яка виховує потребу друг в друге, формує усвідомлене відчуття власної безпеки при спільній житті і взаємодії з різними особистостями динамічно змінюючогося суспільства.

Ключевые слова: социум, социальные институты, „запрограммированное общение”, модель социального поведения, жажда общения, социальные взаимодействия, самовыражение, самоудовлетворение, психологический обмен, коммуникация, семантически значимая информация.

A.S. PAVLENKO. SOCIETY AND SOCIAL INSTITUTIONS OF COMMUNICATION – THE BASIC FACTORS OF PERSONALITY

The summary. The article considers the complex interactions in society between children, families, society, influence on character formation and develop innate biological "programmed" to search for the meaning of life in communication and in relationships with other people. The author proposed and substantiated the claim that a person cannot become himself or herself without being organically integrated into society, social institutions, communication.

Account that all children need to communicate in authoritative societies, designed to give them a model of moral behavior, which brings up the need in each other, creates a sense of security when living and interacting with different personalities dynamic companies.

Key words: society, social institutions, "programmed communication", model of social behavior, thirst for fellowship, social interaction, self-expression, self-satisfaction, compatibility, psychological exchange, communication, semantically-meaningful information.

Рекомендовано до друку.

Канд. пед. наук, доц. Л.І. Нечипорук.

Одержано редакцією 06.03.2017 р.

УДК: 372.461

Т.С. ГУЖАНОВА

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ СВОЄЧАСНОГО РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДИТИНИ В ПЕРШІ РОКИ ЖИТТЯ

Резюме. У статті автор розкриває, як формується мова дитини в ранньому віці і які педагогічні впливи необхідні, щоб забезпечити своєчасний розвиток її мовлення. Пропонуються педагогічні умови, які необхідно створити для своєчасного розвитку мовлення дитини раннього віку.

Ключові слова: розвиток мовлення, розмовна мова, мовний апарат, сенсорно-лінгвістичний розвиток, мовне оточення.

Розвиток мовлення та виховання мовленнєвої культури є однією з важливих проблем сучасної дошкільної освіти. Вона зумовлена пріоритетними напрямками Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті, Законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базовим компонентом дошкільної освіти, програмами розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля», «Дитина в дошкільні роки» та іншими нормативними документами.

На необхідність розвитку мовлення у ранньому віці вказували такі дослідники: психофізіологи (В. Бельтюков, Н. Бехтерева, І. Горелов, Н. Данилова, Н. Жинкін, В. Каменська, М. Красногорський, М. Кольцова, Т. Хризман, І. Павлов, К. Седов та ін.); психологи (Л. Виготський, П. Гальперін, Д. Ельконін, О. Леонт'єв), лінгвісти (А.Потєбня, О. Гвоздєв, Н. Рибніков, Т. Ушакова, С. Цейтлін, Н. Швачкін, О. Шахнарович, Н. Юр'єва та ін.).

У педагогічних дослідженнях визначено закономірності, принципи та методи навчання дітей раннього віку рідного мовлення (А. Богущ, К. Крутій, Г. Ляміна, Т. Науменко, Л. Олійник, Л. Павлова, Л. Федоренко, Т. Юртайкіна та ін.).

У статті ми поставили завдання показати, як формується мова дитини в ранньому віці та які педагогічні впливи необхідні, щоб забезпечити своєчасний розвиток мовлення дитини раннього віку.

Оволодіння рідною мовою є одним з найважливіших досягнень дитини в дошкільному дитинстві. Саме досягнень, оскільки мова не дається людині від народження. Має пройти час, щоб дитина почала говорити, а дорослі повинні докласти чимало зусиль, щоб мова дитини розвивалася правильно і своєчасно.

Дошкільний вік – це період активного засвоєння дитиною розмовної мови, становлення і розвиток всіх рівнів мовлення: фонетичної, лексичної, граматичної. Чим раніше буде розпочато навчання рідної мови, тим вільніше дитина буде нею користуватись надалі.

К.Д. Ушинський довів, що, засвоюючи рідну мову, дитина засвоює не тільки слова, їх складання та видозміни, але безліч понять, поглядів на предмети, безліч думок, почуттів, художніх образів, логіку і філософію мови, – і засвоює легко і швидко, у два, три роки, стільки, що й половини не може засвоїти в двадцять років старанного і методичного навчання [3].

© Т.С. Гужанова, 2017

ЗМІСТ

<i>Іванова Л.І.</i> Реалізація завдань формування життєвої компетентності молодшого школяра засобами кейс-технології.	3
<i>Плугіна А.П.</i> Реалізація компетентнісного підходу в освітньому процесі початкової школи.	5
<i>Підлужна Г.В.</i> Компетентнісний підхід до розвитку критичного мислення молодших школярів на уроках української мови.	8
<i>Сіранчук Н.М.</i> Принцип градуальності – методичний принцип формування лексичної компетентності учнів початкової школи.	11
<i>Ткачук О.С.</i> Сутність фонетико-орфоепічної компетентності молодших школярів.	14
<i>Коваленко О.М.</i> Шляхи оптимізації вивчення української мови як державної в сучасній початковій школі.	17
<i>Приходько О.Ю.</i> Принципи інтеграції ключових компетентностей у концепції нової української школи (на матеріалі мовно-літературної освітньої галузі).	19
<i>Семашкіна Г.М., Харечко Н.В.</i> Проблеми формування природознавчої компетентності у дітей молодшого шкільного віку.	22
<i>Маліновська Н.В.</i> Педагогічні детермінанти мовленнєвої готовності дитини до навчання у школі.	25
<i>Лесняк Н.В.</i> Компетентнісний підхід у викладанні образотворчого мистецтва.	28
<i>Цепова І.В.</i> Формування комунікативної компетентності учнів першого класу засобом інтеграції видів мистецтв на уроках розвитку зв'язного мовлення.	32
<i>Ганжа М.В.</i> Педагогічні проблеми естетичного виховання: інтерактивний підхід їх вирішення.	35
<i>Кантур Г.А., Остапук М.С.</i> Формування морально-етичних цінностей молодших школярів у процесі вивчення української мови.	39
<i>Владимирова А.Л.</i> Естетичне виховання молодших школярів засобами національного пісенного фольклору як один із спектрів життєвих компетентностей.	41
<i>Суржук Т.Б.</i> Індивідуальний і диференційований підходи до формування навички читання першокласників.	44
<i>Артемова Ю.І.</i> Навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	48
<i>Бабій Н.Б.</i> Актуальність збереження соціокультурних традицій в руслі впровадження інновацій у початковій школі.	52
<i>Вітюк В.В.</i> Робота над словниковими словами у першому класі.	55
<i>Гамза А.В.</i> Формування у молодших школярів текстотворчих умінь у процесі вивчення дієслова.	58
<i>Янцур М.С.</i> Формування профорієнтаційної компетентності в учнів початкової школи.	61
<i>Боданець-Білоskalенко Н.І.</i> Формування змісту літературного читання в контексті викликів сьогодення.	66
<i>Бісовецька Л.А.</i> Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках у початковій школі.	70
<i>Дмитрієва О.В., Годунова Н.Б.</i> Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з країнознавства Англії та Сполучених Штатів Америки.	75
<i>Дуброва А.С.</i> Освітньо-виховні можливості інформаційно-комп'ютерних технологій у навчанні і вихованні молоді.	77
<i>Матвієнко О.В.</i> Інноваційна діяльність в освіті як фактор підвищення її якості та ефективності.	80
<i>Федчук Л.І.</i> Компетентнісно зорієнтовані технології в структурі практичних занять з методики навчання української мови.	84
<i>Годунко Л.В.</i> Запровадження інноваційних методів навчання у рамках нової концепції викладання іноземних мов у початкових школах Словацької Республіки.	87
<i>Павленко А.С.</i> Формування та становлення особистості дитини через соціальні інститути спілкування.	90
<i>Гужанова Т.С.</i> Педагогічні умови своєчасного розвитку мовлення дитини в перші роки життя.	93
<i>Захарчук З.О.</i> Підготовка партитури навчального тексту до опрацювання її на уроках літературного читання з молодшими школярами.	96
<i>Кучма Т.В.</i> Особливості викладання іноземної мови у початкових класах.	99
<i>Козіцька О.А., Тупальська Г.О.</i> Особливості вивчення функціонування контамінованих складних конструкцій у сучасному мовознавстві.	103
<i>Сенчило А.В.</i> Пізнавальна самостійність як складова розвитку критичного мислення молодших школярів.	104
<i>Шалівська Ю.В.</i> Особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку молодших школярів на уроках читання.	107
<i>Шульжук Н.В.</i> Проблема сучасного підручника з української мови для учнів середньої та старшої школи.	110
<i>Златів Л.М.</i> Проблеми у викладанні української мови професійного спрямування в контексті сучасних підходів.	113
<i>Костолович Т.В.</i> Чинні підручники з сучасної української мови для вищої школи як засіб формування професійної комунікативної компетентності майбутніх вчителів.	117
<i>Грозан С.В.</i> Компетентнісна модель професійного розвитку майбутнього вчителя.	121
<i>Гетманчук Н.О.</i> Компетентнісно орієнтоване вивчення синтаксису у вищому навчальному закладі.	124
<i>Шевчук Т.Б.</i> Особливості формування лексичної компетенції майбутніх вчителів початкових класів.	127
<i>Іовхімчук Н.В.</i> Мовленнєво-комунікативна культура як складова іміджу майбутніх вчителів початкової школи.	131
<i>Дідур Н.А.</i> Методика формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів початкової школи	

у процесі психолого-педагогічної підготовки.	133
<i>Данилюк О.К.</i> Формування культури професійного спілкування майбутнього вчителя початкових класів у процесі вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)».	137
<i>Романюк С.З.</i> Інноваційні підходи до навчання лінгвістичних дисциплін майбутніх учителів початкової школи.	140
<i>Рудницька Н.Ю., Тарнавська Н.П.</i> Підготовка майбутніх фахівців до застосування сучасних технологій математичної освіти у дошкільному навчальному закладі та початковій школі.	144
<i>Артемова О.І.</i> Психологічні та педагогічні креативні технології у професійній підготовці вчителя початкових класів.	148
<i>Колесник Н.Є.</i> Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання сучасних новітніх цифрових технологій у творчій діяльності учнів.	152
<i>Онишків З.М.</i> Змістовий компонент підготовки майбутніх учителів до впровадження освітніх інновацій у початковій школі.	155
<i>Степанова О.І.</i> Формування культури мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах реалізації компетентнісного підходу.	158
<i>Дубасенюк О.А.</i> Компетентнісний підхід як чинник професіоналізації вищої освіти.	161
<i>Кононко О.Л.</i> Емоційний профіль майбутнього педагога: суть, напрями та умови формування.	164
<i>Лук'яник Л.В.</i> Методичні основи роботи вчителя з використання інформаційних технологій у розробці електронних засобів навчального призначення для початкової школи.	168
<i>Антончук О.М.</i> Духовний аспект підготовки майбутніх учителів-словесників.	171
<i>Семенець С.П.</i> Особливості методичної підготовки майбутніх учителів математики в умовах реалізації концепції розвивального навчання.	174
<i>Вітвицька С.С.</i> Середовищний підхід у підготовці магістрів освіти до професійно-педагогічної діяльності. ...	177
<i>Мельничук Ю.Ю.</i> Використання інтерактивної дошки під час викладання філологічних дисциплін у вищій. ...	179
<i>Чернюшок О.В.</i> Особливості розвитку креативної складової у підготовці майбутніх художників-педагогів на заняттях з композиції.	182
<i>Горобець І.А.</i> Цілі та зміст формування іншомовної компетенції у говорінні студентів мовних спеціальностей в умовах глобалізації суспільства.	187
<i>Процько Є.С.</i> Гендерна рівність при вивченні іноземних мов у середніх та вищих закладах освіти: аналіз сучасних вітчизняних досліджень.	191
<i>Бондарук Я.В.</i> Вплив соціальних мереж та Інтернет-ресурсів на вивчення англійської мови студентами-філологами.	194
<i>Грицай Н.Б., Демчук В.В.</i> Реалізація змісту професійної підготовки фахівців з біології у Рівненському державному гуманітарному університеті.	197
<i>Романюк С.К.</i> Застосування тестування на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням у вищому навчальному закладі.	201
<i>Мартинюк А.П., Губіна А.М.</i> Навчання діловому письму іноземною мовою в магістратурі немовних вищих навчальних закладів.	204
<i>Маковська Г.Я., Пархоменко О.Т.</i> Міжкультурна складова підручників з іноземної мови для вищих навчальних закладів технічного спрямування.	208
<i>Тишко Н.М.</i> Типологія стратегій для формування професійно орієнтованої англомовної читацької компетентності майбутніх інженерів.	210
<i>Відомості про авторів.</i>	214